

Broedvogelinventarisaties in het Gooi

Wobbe Kijlstra

Onder grote belangstelling heeft de Werkgroep Broedvogelinventarisaties op 7 november de resultaten gepresenteerd van de broedvogelonderzoeken in ons werkgebied in 2014. Piet Spoorenberg en Dirk Prop coördineren de activiteiten van de werkgroep en geven graag een toelichting.

Hoe lang wordt er al geïnventariseerd in het Gooi?

Vanaf het begin van de Vogelwerkgroep wordt er al geïnventariseerd. De nestkastonderzoeken lopen al het langst. Het archief van de werkgroep gaat terug tot de jaren '80. De laatste jaren pakken we het systematischer op. Naast de vaste inventarisatie van de Waterleidingplas in Loenen is het aantal gebieden dat we inventariseren flink gegroeid naar zeven gebieden het afgelopen seizoen.

Wie bedenkt welke gebieden worden geïnventariseerd?

Dit is een leuk haast democratisch proces zegt Dirk. We vragen de terreinbeheerders welke gebieden ze geïnventariseerd willen hebben en deze te presenteren tijdens de najaarsbijeenkomst. De tellers kunnen vervolgens aangeven voor welke gebieden ze belangstelling hebben. Dit betekent dat niet alle wensen van de terreinbeheerder automatisch worden gehonoreerd. Het is echt waar de belangstelling en interesse van de tellers ligt.

Is het ook van belang waarom een gebied geïnventariseerd wordt?

Het is niet alleen leuk te weten welke vogels broeden in ons gebied. Het resultaat van zo'n inventarisatie is een belangrijke indicator hoe het gesteld is met de natuur. Voor terreinbeheerders kunnen de gegevens belangrijk zijn in de verantwoording van het beleid dat ze voeren. De Monnikenberg hebben we een paar jaar geleden op verzoek van het Goois Natuurreservaat (GNR) geïnventariseerd, omdat daar grootscheepse maatregelen op stapel stonden. Dan is het goed te weten wat de vogelrijkdom is. Bij de Waterleidingplas zie je ook een mooi samenspel, waarbij de uitkomsten van de inventarisaties Waternet helpen bij het nemen van maatregelen. Nu bijvoorbeeld om het gebied weer geschikter te maken voor de grote karekiet. Het Laarder Waschmeer hebben we in 2011 geïnventariseerd, toen de sanering net klaar was. Nu drie jaar later hebben we het gebied weer mee kunnen nemen. GNR wilde graag weten wat de ontwikkeling was. In die periode van drie jaar is er veel veranderd in het gebied. Wat is daarvan het

effect op de broedvogels? Eigenlijk zou het mooi zijn, vult Dirk aan als we systematisch de kerngebieden om de drie jaar kunnen inventariseren. Een betere monitor kun je niet bedenken.

Daar heb je zeker veel tellers voor nodig?

Op dit moment hebben we een groep van tegen de veertig tellers. Een deel met de nodige ervaring en ook leden die willen kijken of het 'tellen' wat voor ze is. We kunnen altijd meer tellers gebruiken. Bij de rondes proberen we altijd een ervaren en minder ervaren teller aan elkaar te koppelen. Je moet wel een beetje geïnteresseerd zijn in vogelgeluiden. Het inventariseren gaat vooral op zang.

Kunnen jullie iets meer vertellen over het inventariseren?

Ja, natuurlijk zegt Piet. Bij de broedvogelinventarisatie is het niet voldoende om te weten welke vogels voorkomen in een gebied, maar moet je ook vaststellen of ze daadwerkelijk een territorium afbakenen om in te broeden. Dit vormt de basis voor de bepaling van het aantal broedvogels. SOVON heeft hiervoor een methode uitgedacht. De zogenaamde broedvogelkarteringsmethode. Die werkt als volgt. In de loop van het broedseizoen worden verschillende bezoeken aan het gebied gebracht. Omdat de vogels 's ochtends beginnen met zingen en de zang een teken van territoriumafbakening is, tellen we 's ochtends vroeg. Alle waarnemingen worden op een kaart ingetekend en als we weer thuis zijn ingevoerd in het systeem van SOVON of broedvogelkartering.nl dat Dirk heeft ontwikkeld. Deze systemen berekenen aan het eind van het seizoen het aantal territoria.

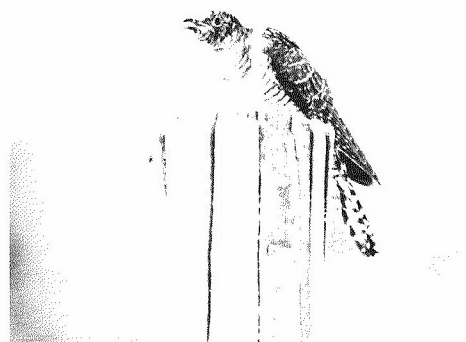
Waar zouden we zijn zonder computers?

Nou, vroeger was het wel gezellig, lacht Piet. Zaten we 's avonds de gegevens van de telrondes over te schrijven op kaarten per soort en met het boek van SOVON in de hand cirkels te trekken bij wat er aan territoria uitkwam. Nu gaat het met een druk op de knop, dat is waar. Die gezelligheid mis ik soms wel.

Zijn de bijeenkomsten van de werkgroep een goed alternatief?

Zeker, geven Piet en Dirk aan. In het voor- en najaar organiseren we een bijeenkomst. Daar komen altijd rond 40 mensen en die hebben elkaar veel te vertellen. Dat hebben we 7 november ook weer mogen meemaken.

De rapporten staan inmiddels op de website. Hieronder noemen we de bijzonderheden.

Koekoek

Foto: Bert Roelofs

1 Laegieskamp

Met 45 soorten broedvogels is dit een rijk gevarieerd gebied. De koekoek, ijsvogel en naast de grote bonte zijn ook de kleine bonte specht en groene specht de bijzondere soorten.

2 Bantam, Schaep en Burgh en Boekestein

Een groot gebied met de bekende buitenplaatsen met in totaal 386 territoria en 35 soorten. In 1995 is dit gebied ook geïnventariseerd. Ten opzichte van 1995 is sprake van een behoorlijke afname in het aantal soorten (9 minder). Opvallend is ook de afname in het aantal hollenbroeders.

3 Waterleidingplas Loenen

De Waterleidingplas is het gebied dat elk jaar wordt geteld. Nu al weer het elfde jaar. Over deze periode valt natuurlijk veel interessants te melden. Hier zal apart op worden teruggekomen. Wel is duidelijk dat het aantal rietvogels afneemt, de vogels van riet/ruigte redelijk constant blijven en de weidevogels toenemen de laatste jaren. Bij de overige vogelsoorten is sprake van een grote fluctuatie. Het is te hopen dat de maatregelen om gebied weer geschikt te krijgen voor de rietvogels effect sorteren en bijvoorbeeld de grote

karekiet weer terugkomt. Dit jaar was de kroon-eend in ieder geval weer terug.

4 Zwarte Berg

Het rapport van de Zwarte Berg was op 7 november nog niet helemaal af. Wel was duidelijk dat er 37 soorten broedvogels zitten met ook weer een aantal bijzondere zoals de appelvink, zwarte specht en kleine bonte specht. En mogelijk zelfs een wielewaal. Hier lopen de meningen nog uiteen; het zou een ook een gaai kunnen zijn (imitator).

5 Groeve Oostermeent

De Groeve Oostermeent is een klein gebied dat elke drie jaar worden geïnventariseerd. In 2011 waren er 18 soorten. Daarna is het gebied aangepakt en ondermeer 'vernat'. Ook hier heeft het heidehaantje toegeslagen. Toch waren er in 2014 meer soorten broedvogels dan in 2011.

6 Naardermeent en Oud Valkeveen t

De Naardermeent ligt ingeklemd tussen de A1 en het Gooimeer.. Bijzonder is dat op het grasland slechts vier paar Kieviten zaten. Kleine karekieten zijn er met 38 territoria volop in riet. In het bosje van Oud Valkeveen komt de nachtegaal voor

7 Laarder Waschmeer

Bij het Laarder Waschmeer kan er, net als in de Groeve Oostermeent, ook een vergelijking worden gemaakt met 2011. Er was een stijging in het aantal soorten naar 37 en bij de territoria naar 190. Soorten die er in 2011 nog waren zoals de kleine plevier en appelvink zijn in 2014 niet meer gesignaleerd. Hier staan negen nieuwe soorten tegenover zoals de boompieper, graspieper en roodborsttapuit

Op naar 2015!

De eindrapporten van 2014 staan op www.vwggooi.nl. De voorbereidingen voor het seizoen 2015 zijn al weer volop bezig. De beheerders hebben voor 2015 de volgende gebieden voorgesteld:

- Ankeveensche Plassen (Natuurmonumenten)
- Waterleidingplas Loenen (Waternet)
- Gooilust (Natuurmonumenten)
- G.H. Cronebos (Natuurmonumenten)
- Einde Gooi (Natuurmonumenten)
- Westerheide (Goois Natuur Reservaat)
- Natuurgebied ten oosten en westen Stichtse Brug (Staatsbosbeheer)

In januari is bekend welke gebieden het worden. Piet en Dirk vragen dan aan de tellers op welke dagen ze kunnen tellen en op basis hiervan stellen ze een telrooster op voor alle gebieden.